

LAZARUS, EEN NAAM ALS EEN SJABLOON

De verkondiging op de Eerste Zondag na Trinitatis

U hebt op deze Eerste zondag na Trinitatis al eens eerder mij als gastvoorganger ontvangen. De lezers van deze tekst kunnen desgewenst gaan naar www.willembaan.nl/1tri-ze12.html
Iets waarin u als Gemeente zich onderscheidt, is, dat u goede reacties op de prediking geeft. De reacties van toen heb ik meegenomen en verwerkt.
We hopen met deze preek een stapje verder te komen.

Even kort wat ik u de vorige keer heb voorgehouden.
De schoot van Abraham, de plaats van pijniging, de hemel en de hel — deze begrippen zijn ontstáán.
Het zijn voorstellingen, ideeën die thuishoren in de antieke oosterse cultuur.
Aan het slot van dit verhaal komt pas het écht het gezag van het Woord van de Heer aan de orde.

Abraham spreekt tot de rijke vrek, wanneer deze pijn lijdt door de vlammen van de plaats van straf. Eerst zegt Abraham tegen hem: Uw broers op aarde moeten luisteren naar Mozes en de profeten.
Dan sluit hij de vertelling af met de woorden: 'Als zij naar Mozes en de profeten niet luisteren, zullen zij ook, als iemand uit de doden opstaat, zich niet laten gezeggen.'
Hier gaat het niet om het gezag van het Nieuwe Testament, want die bundel was er toen nog niet. Het is het gezag van Israëls gewijde Boeken: Torah, Profeten, Geschriften. Het wordt gesteld tegenover iets dat voor gelovigen heel belangrijk is: de opstanding uit de doden.
Kennelijk was voor de rijke vrek die pijn leed in de vlammen, die opstanding uit de doden heel belangrijk. Zijn familie moest daar alsnog profijt van hebben. 'Vader Abraham, laat iemand uit de doden opstaan en naar mijn broers gaan om hen te waarschuwen!'
Daar tegenin brengt Abraham het gezag van Torah, Profeten en Psalmen. Niet de opstanding uit de doden geeft de doorslag, maar hoe u luistert en daden stelt in overeenstemming met de gewijde Geschriften.

De opstanding ten leven is een geschenk aan de arme Lazarus – en het Evangelie is gelegen in die naam.
Lazarus, een vergrieksing van de Joodse naam Eleazar. Dit betekent: God helpt. Het is een belofte, dit is het Evangelie hier.
De rijke vrek krijgt in het verhaal geen naam.
Geen naam, dat is: geen bestaan. De rijke vrek heeft eigenlijk geen bestaan.
Maar al heeft hij geen naam, het is opmerkelijk, hoeveel aandacht die rijkard krijgt in het verhaal. Ga maar na, de man komt herhaaldelijk aan het woord, hij wil in discussie gaan, brengt de opstanding ter sprake. De arme Lazarus hoor je niet.
Het probleem zit blijkbaar niet eens zozeer bij de arme en zwakke. De problemen ontstaan bij de rijke en de rijkdom. Jezus spreekt duidelijke taal: 'Hoe moeilijk krijgt een rijke deel aan Gods koningsregering,' zegt Jezus. 'Je kunt niet God én de geldgod Mammon, tegelijk dienen.'

In het Evangelieverhaal horen wij over de arme Lazarus: zijn naam is behalve belofte ook een levensprogramma: God helpt, en dat houdt ook in dat deze arme er naar leeft. Zijn naam is zijn belijdenis en zijn levensprogramma.
Hij was temidden van de doden. Hij werd, toen hij lag aan de poort van het huis van de rijke vrek

– toen werd hij tot de doden gerekend. Daar kon hij zich niet beschermen met behulp van bezit. Maar dat hoefde ook niet. Hij had, zoals Christus elders zegt, een schat in de hemel. Een zekerheid die is vervat in zijn naam, in zijn wezen, in wat hij werkelijk is. Die verkondiging zit al in de naam van die bedelaar. Hij heet Lazarus, God helpt. Van hieruit horen we het verhaal opnieuw als een prediking van opstanding, van een geheel nieuwe werkelijkheid van Godswege.

Zoveel meer over Lazarus weten wij niet. Het kan ons bevreemden dat deze man zomaar de gelukzaligheid wordt ingedragen. Wij hebben geleerd dat je eerst moet zijn gerechtvaardigd door het geloof. Dat is goed Luthers, nietwaar? Maar niets hiervan in dit verhaal. Vergeefs zoeken we naar geloof, of wat voor kwaliteit ook.

Er zijn kerkmensen die alles in evenwicht willen brengen en die zeggen: 'Ja, maar dat zat wel goed hoor, met het geloof van Lazarus. Natúúrlijk was dat een gelovige man... .'

Daarentegen zwijgt Jezus over het geloof van Lazarus. Zijn naam is de belangrijkste informatie. Lazarus, God helpt. Het hele Evangelie zit in die naam.

De arme bedelaar was volstrekt aangewezen op God. Niets restte hem meer. Zelfs staat niet in het verhaal, dat hij vol vertrouwen was of zoiets.

Hierbij betrekken we nu dat andere Lazarus-verhaal, in het Johannes-evangelie.

Daarin horen we dat Lazarus ziek was, en letterlijk staat er: krachteloos.

Niets over zijn geloof, maar wel: krachteloos.

Een krachteloosheid ten dode, want Lazarus stierf. Toen was hij helemáál krachteloos, geheel op God aangewezen. Maar Jezus kwam en wekte hem op, weg bij de doden vandaan.

Niemand kon nog zeggen: ach, met die Lazarus was het niks gedaan en nu is hij dood ...

Ook in dit verhaal is het wezenlijke dat God helpt.

Lazarus staat exemplarisch voor mensen in ellende.

Mensen die niet verder kunnen, zo diep in de put zitten dat de put een graf wordt...

Lazarus ligt al meer dan drie dagen in het graf. De dood heeft dus definitief toegeslagen, zegt iedereen... Het lichaam gaat tot ontbinding over.

Hier is dat een beeld van de aftakeling van het schepsel. Het is, logisch gesproken, een voortzetting van een neergebogen, ellendig leven, een wan-leven.

Onderschat u het niet, hoeveel mensen de moed hebben opgegeven, diep in de put zitten, hun eigenwaarde kwijt zijn.

De armen, de echte armen in de wereld, hebben geen stem. Ze hebben zich al teruggetrokken van de rijken; van hen verwachten zij geen hulp.

God helpt – ! Hoor de Torah, de Profeten en de Psalmen en verneem daaruit, dat de Heere-God een helper is van de armen. De armen en de zieken en de doden, de hulpelozen, de weduwen en de wezen –

en uit hun midden, uit de doden, heeft Hij de Christus Jezus opgewekt. Daarom hoeven wij ons niet meer angstvallig vast te klemmen aan ons rijke leven, en het zeker niet in eigen hand willen houden.

In het Lazarus-verhaal volgens Johannes neemt Jezus het op voor de arme krachteloze Lazarus. Hij gebiedt:

'Hef die steen van het graf af. De dood is niet definitief. Heb ik niet gezegd, dat als u gelooft, u Gods heerlijkheid zult zien ?'

Hier is de belofte van het Evangelie: eenmaal zal de

Heer zijn heerlijkheid delen met mensen. Daarom dat Hij zelf eerst, in Christus, de schande en de ontluistering van ons mensen draagt.

Nogmaals: eens zal de Heer zijn heerlijkheid delen met mensen.
Het gaat hier om toekomst, en daarom krijgen wij de belofte van die toekomst.

Nu de vraag naar het hoe. Hoe gaat dat dan?

Het Evangelie dat in de naam Lazarus vervat ligt, dat is belofte, maar hoe gaat de verwerkelijking van die belofte?

Is dit praktisch, kan iemand die in de Derde Wereld werkt ter bestrijding van de armoede, hier iets mee?

Niet als praktisch handvat is het bedoeld, maar wel als een verhaal tot bewustwording, tot doordenking van het geloof, ter bemoediging met het oog op de toekomst.

De vervulling van de belofte waarvan de naam Lazarus getuigt, die vervulling is de inschakeling van de rijke! De rijke man had in zijn aardse leven moeten luisteren naar de Torah, de Profeten, de Psalmen en andere gewijde geschriften.

Die Lazarus h ad geholpen kunnen worden, zodat de rijke wel degelijk een gezicht en dan ook een naam had gekregen: de rijke in dienst van de helpende God! Dat was mooi geweest!!

God helpt... een hulp waarbij de rijken niet gemist kunnen worden.

De naam Lazarus is als een sjabloon.

Een sjabloon moeten wij verder 'invullen,' bewerken want anders heeft het weinig te zeggen.

De Lazarus waarover wij in de Evangelie n horen, bestaat eigenlijk alleen in de prediking. Een prediking tot bekering van de rijke tot de arme. Daarom kan de naam Lazarus een sjabloon worden genoemd. Dat wil zeggen: wij moeten invulling geven aan de naam 'God helpt.'

Deze naam is  erst belofte, maar de vervulling daarvan is invulling.

Als de rijken helpen, is dit een bewijs en een vrucht van Gods genade en krachtdadige werkzaamheid.

Jezus zegt het zelf: 'Gemakkelijker gaat een kameel door het oog van de naald dan dat een rijke deel krijgt aan Gods koningsregering.' De luisteraars zuchten en vragen: 'Hoe moet dat dan?' Jezus antwoordt: 'Hetgeen bij mensen onmogelijk is, is bij God wel mogelijk.' Ja, want God helpt.

Ook voor de rijken is dat Evangelie van kracht:

God helpt.

Dan is het niet te laat, zoals in het evangelieverhaal hedenochtend. Dan zien zij met geheiligde ogen de arme in Isra el. Met geheiligde ogen, want de arme is Gods oogappel.

Deze evangelische beloften hebben de voorrang op alle welgemeende oproepen tot de rijken om te delen met de armen. Tot delen zijn wel pogingen gedaan, maar het blijkt, dat wij ondanks al onze rijkdommen de armoede niet kunnen opheffen. Er is meer nodig – een bekering van het hart, zodat armen en rijken elkaar echt vinden. En daartoe is het Evangelie nodig.

Dat begint met de overtuiging, dat de hulpelozen een helper hebben, en dat deze de Heere-God is. Dit Evangelie dat in de naam Lazarus vervat ligt, dit is een Evangelie voor ons allen!

Wij zouden wel iets willen doen, maar... waaraan ontleen we inspiratie, waaruit halen we kracht?
Uit het Evangelie dat God helpt !

Vervolgens moeten we het volhouden en wat is daarvan de voedingsbodem? Opnieuw: dat God helpt.

Volhouden doen we met het oog op de toekomst, en op de toekomst waren de Joden in Jezus' tijd gericht, en zo ook de eerste belijders van de Christus Jezus.

Wist u dat hun aandacht en zorg voor de armen  en van de oorzaken was van de aantrekkingskracht en van de snelle groei van de Synagoge en de jonge Kerk?

Beide, Synagoge en Kerk, verkondigen het Evangelie dat gelegen is in de naam Lazarus: God helpt. Dit onderscheidt nu de Kerk van allerhande wereldlijke organisaties. In de Kerk worden wij bemoedigd en horen wij van de spirituele dimensie die er is: Gods hulp, zijn koningsregering die een grote troost kunnen zijn voor de zwaksten, de vervolgd, de gemartelden en de doden en de armen.

Waar en door wie wordt gezongen:

'Weest onbezorgd, gij armen...' ?!

In de Liturgie van de Kerk, want God helpt –

De armen mogen van Godswege onbezorgd zijn: dit vertolken wij lofprijzend, met Lied 440.